

ВАЛОРИЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОСТОРУ

© 2015 БЛАГУН І. С., ГОНАК І. М.

УДК 338.486

Благу́н І. С., Гонак І. М. Валоризація регіонального туристичного простору

Запропоновано метод валоризації туристичного простору (ВТП). Визначені ознаки оцінки туристичного простору відповідно до критеріїв. На статистичних матеріалах Івано-Франківської області проведено його апробацію. За допомогою коефіцієнта кореляції Пірсона визначена залежність між туристичною функцією та кількістю відповідних ознак ВТП і їх значеннями. Визначено загальний показник потенційної привабливості району для розвитку туристичної функції, який є середнім значенням двох основних сфер: туристичної та інвестиційної привабливості. Визначено простір загальної привабливості районів з високим і низьким рівнем розвитку туристичної функції.

Ключові слова: валоризація, регіон, туристичний простір, туристична функція, туристична привабливість, інвестиційна привабливість.

Рис.: 2. **Табл.:** 7. **Бібл.:** 6.

Благу́н Іван Семенович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: blagun@email.ua

Гонак Іванна Михайлівна – старший викладач кафедри менеджменту організації, Прикарпатський інститут ім. М. Грушевського Міжрегіональної академії управління персоналом (вул. Винниченка, 30, Львів, 79008, Україна)

УДК 338.486

UDC 338.486

Благу́н І. С., Гонак І. М. Валоризация регионального туристического пространства

Предложен метод валоризации туристического пространства (ВТП). Определены признаки оценки туристического пространства в соответствии с критериями. На статистических материалах Ивано-Франковской области проведена его апробация. С помощью коэффициента корреляции Пирсона определена зависимость между туристической функцией, количеством соответствующих признаков ВТП и их значениями. Определен общий показатель потенциальной привлекательности района для развития туристической функции, являющийся средним значением двух основных сфер: туристической и инвестиционной привлекательности. Определено пространство общей привлекательности районов с высоким и низким уровнем развития туристической функции.

Ключевые слова: валоризация, регион, туристическое пространство, туристическая функция, туристическая привлекательность, инвестиционная привлекательность.

Рис.: 2. **Табл.:** 7. **Библ.:** 6.

Благу́н Іван Семенович – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой экономической кибернетики, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаника (ул. Шевченко, 57, Ивано-Франковск, 76018, Украина)

E-mail: blagun@email.ua

Гонак Іванна Михайлівна – старший преподаватель кафедры менеджмента организации, Прикарпатский институт им. М. Грушевского Межрегиональной академии управления персоналом (ул. Винниченко, 30, Львов, 79008, Украина)

Blagun I. S., Honak I. M. Valorization of the Regional Tourism Area

A method of valorization of tourism area (VTA) is proposed. Estimation attributes of tourism area have been defined in accordance with the criteria. On the basis of statistical materials of the Ivano-Frankivsk region an approbation of the method has been held. With assistance of the Pearson correlation coefficient the dependence between the tourism function, the number of the relevant attributes of VTA and their values has been determined. The common indicator of the potential attractiveness of the locality for development of tourism function has been determined, which is an average of the two main fields: tourism and investment attractiveness. The area with general attractiveness of the localities with both high and low level of development of tourism function has been determined.

Key words: valorization, region, tourism area, travel feature, tourism attractiveness, investment attractiveness.

Pic.: 2. **Tabl.:** 7. **Bibl.:** 6.

Blagun Ivan S. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Economic Cybernetics, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: blagun@email.ua

Honak Ivanna M. – Senior Lecturer of the Department of Management Organization, Carpathian Institute. named after M. Grushevskiy of the Inter-regional Academy of Personnel Management (vul. Vynnychenka, 30, Lviv, 79008, Ukraine)

Інтенсивність туристичного руху нерозривно пов'язана з процесом адаптації географічного простору до все більш затребуваної продукції туристичних послуг. На певному етапі їх розвитку, у даному регіоні, під впливом різномірних чинників, значущих щодо розвитку туристичного руху, формується характерний для нього тип під назвою *туристичний простір*. Це структурована територіально-функціональна система, що складається з природних компонентів, які сприяють процесам і явищам, пов'язаних з туризмом. Окремі компоненти відзначаються конкретними ознаками, які сприяють економічній діяльності, причому по відношенню до оточення характеризуються передовсім вищим рівнем привабливості та концентрації природничо-антропогенних переваг. На цих просторах розвиваються потенційні осередки економічного зростання, в яких подальший процес

концентрації туристичних і паратуристичних суб'єктів сприяє формуванню різномірних з огляду на функціонування, туристичних агломерацій. Просторові одиниці, в яких туризм становить домінуючу форму економічної діяльності, можна окреслити як суб'єкти із туристичними функціями, під якою ми будемо розуміти задоволення потреб окресленої популяції туристів даною територією, регіоном або іншою просторовою одиницею.

Щоб оцінити можливості регіону для розвитку туризму запропоновано метод валоризації туристичного простору (ВТП), в якому враховано критерії: предиспозиція регіону до розвитку туризму, а також наявність в регіоні туристичної бази, досягнення яких обумовлено такими ознаками:

1. Густота населення на 1 кв. км території.
2. Частка посівних площ від загальної площі території – понад 26%.

3. Частка лук і пасовищ від загальної площі території – понад 13%.

4. Частка лісів від загальної площі території – від 30%.

5. Частка водойм від загальної площі території – понад 5%.

6. Обсяг реалізованих послуг на одну особу – понад 2 тис. грн.

Для апробації результатів нами була вибрана Івано-Франківська область. Райони, що перевищують граничний рівень, щонайменше за трьома ознаками, ми будемо вважати успішними. У Івано-Франківській області це 13 серед 19 районів і міст обласного підпорядкування, що становить 58% (табл. 1).

Таблиця 1

Райони Івано-Франківської області, що відповідають критеріям ВТП

	Загалом
Райони які відповідають критеріям ВТП (не менше 3 ознакам)	58%
Зміст ознак	
Ознака 1	5%
Ознака 2	26%
Ознака 3	42%
Ознака 4	26%
Ознака 5	0%
Ознака 6	0%

Джерело: власні розрахунки на основі статистичних даних.

Майже половина районів відповідає щонайменше трьом ознакам ВТП, що означає, що вони мають потенційні умови для розвитку туризму, а також близько 26% відповідають чотирьом ознакам. Варто зауважити, що жодна з проаналізованих територіальних одиниць не задовольняє одночасно 5 чи 6 ознакам.

Для оцінки рівня насиченості даного району туристичними базами використано показник Шарвата (*Charvata*). Цей показник дозволяє оцінити насиченість даного району туристичними базами, оскільки в науковій літературі зазначається, що найважливішим критерієм туристичного розвитку даного простору є наявність нічліжних місць (у кількості нічліжних місць враховано як місця в об'єктах колективних засобах розміщення як юридичних осіб, так і фізичних осіб – підприємців, зокрема, нічліжні місця в готелях та аналогічних засобах розміщення, а також у спеціалізованих засобах розміщення). Середнє значення показника для районів складає 0,85. У середньому кожний четвертий проаналізований район (5 серед 19) має показник близький до нуля, що свідчить про абсолютну відсутність умов для розвитку туризму.

Для визначення кількості ознак та їх значень, які відповідають критеріям ВТП, що корелюють із рівнем розвитку туристичної функції, визначеної показником Шарвата (*Charvata*), знайдено коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона (табл. 2).

Коефіцієнт кореляції вказує на слабку, але статистично значиму залежність між кількістю наявних ознак

ВТП та рівнем насиченості конкретних районів туристичною базою. Варто підкреслити, що у 2013 р. дуже низьке значення коефіцієнта кореляції вказувало на відсутність лінійного зв'язку між досліджуваними ознаками. Значення коефіцієнта кореляції між розвитком туризму та конкретними чинниками, що окреслюють привабливість туристичного простору, вказують що найвища статистично значима залежність виступає по відношенню до обсягу реалізованих послуг на одну особу.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта кореляції Пірсона, що визначає залежність між туристичною функцією та кількістю відповідних ознак ВТП і їх значеннями

Показник	Співфактор кореляції Пірсона відносно даних за рік
	2013
Кількість ознак ВТП більше 3	0,30
Вартості для окремих рис	
Густота населення на 1 кв. км території	-0,10
Частка посівних площ від загальної площі території	-0,34
Частка лук і пасовищ від загальної площі території	0,038
Частка лісів від загальної площі території	0,42
Частка водойм від загальної площі території	-0,30
Обсяг реалізованих послуг на одну особу	0,96

* Статистично суттєве при рівні суттєвості $\alpha \leq 0,05$.

Джерело: власні розрахунки.

На наступному етапі нами запропоновано розглянути два кластери, у перший із яких входять райони, які мають найбільш розвинену туристичну функцію, що вимірюється рівнем насичення даного району туристичними базами (незалежно від кількості виконаних рис ВТП) більше 0,83. Згідно зі значенням показника Шарвата (*Charvata*) цей кластер формують: м. Яремче – 29,44, Долинський район – 1,14, Верховинський район – 0,99, м. Косівський район – 0,88.

Для відбору проблемних районів спочатку із групи 15 районів виокремлено одиниці, які в результаті валоризації рекреаційного простору мають найбільші можливості розвитку туризму, тобто володіють принаймні чотирма ознакам (4 райони) або трьома ознаками (5 районів), що відповідають критеріям ВТП. Відповідно до середнього значення показника Шарвата (*Charvata*) (після попереднього виключення з популяції, згідно з методом нормального розкладу, м. Яремче), ураховано ті, для яких вартість показника формується на рівні, нижчому від середньої для усього населення, тобто 0,36. Завдяки цьому із 9 районів залишилося тільки 8, з яких 3 відповідають чотирьом ознакам ВТП, а наступні 5 – трьома ознакам. У результаті, згідно з прийнятими положеннями,

до групи, окресленої назвою «проблемна», зараховано 8 районів: Галицький – 0,26; м. Болехів – 0,2; Тисменицький – 0,19; Снятинський – 0,11; Городенківський – 0,05; Коломийський – 0,05; Калуський – 0,04; Тлумацький – 0,0 зі значенням показника Шарвата (*Charvata*) від 0 до 0,36. Ця група проблемних районів охоплює нові, потенційні простори туристичної рецепції, де туристична функція має теоретично найбільші шанси на розвиток у наступних роках.

Середнє значення показника рівня розвитку туризму в районах із високим розвитком складає 8,11, у той час, як в іншій групі районів близько 0,11. Така різниця є статистично значимою ($p = 0,05$), тестова статистика має значення $|t| = 1,94$ при кількості ступені свободи $df = 10$.

Просторове розміщення вибраних для дослідження районів на фоні Івано-Франківської області представлено на *рис. 1*.

Рис. 1. Просторова локалізація районів Івано-Франківської області

Джерело: власне опрацювання.

Як видно з рис. 1, райони з найвищим показником туристичного розвитку скупчені у південній та західній частині Івано-Франківської області, які характеризуються привабливою структурою рельєфу, також тут знаходяться найбільші водосховища та мінеральні води, а лісистість районів належить до найбільших в Україні.

Нічліжну пропозицію у двох кластерах аналізованих районів представлено в *табл. 3*.

Числові значення вказують на те, що досліджувана область є одним із лідерів у сфері туристичної пропозиції на фоні держави. Більше того, чутливими є розбіжності в кількісному стані туристичних об'єктів між виокремленими двома категоріями районів. За допомогою показників, вказаних в *табл. 4*, визначимо рівень розвитку та інтенсивність туристичного руху,

Серед запропонованих показників тільки значення показника Деферта (*Deferta*) вказує на те, що Івано-Франківська область є лідером в розвитку туризму, тоді як значення інших показників знаходяться нижче середнього значення в межах держави. Така ситуація спричинена відсутністю реєстру кількості користувачів, а також наданих нічлігів у туристичних господарствах і гостьових кімнатах. Варто підкреслити, що їхня участь в структурі усіх туристичних суб'єктів по відношенню до інших регіонів є однією з найвищих в шкалі держави, а звідси виключення цих значень при розрахунку показників Шнайдера (*Schneidera*), Деферта (*Deferta*) та показника наданих нічлігів не відображає реального стану розвитку туристичної функції в даній області.

Використаний метод валоризації туристичного простору має певні недоліки, оскільки, незважаючи на врахування певних специфічних ознак розвитку туризму, він не дає повного відображення щодо придатності території до розвитку цієї форми підприємництва., Зокрема, він не враховує стан довкілля, антропогенних надбань, традицій чи культури даного простору, які суттєвим способом впливають на розвиток туристичної функції окресленого простору.

З метою проведення поглибленої оцінки туристичної привабливості вибраних для дослідження районів використано метод синтетичного показника, запропонованого Г. Голембським [1], із внесенням певних модифікацій, необхідних для потреб поставленої мети дослідження.

Значення загального показника потенційної привабливості району для розвитку туристичної функції є середнім значенням двох основних сфер: туристичної та інвестиційної привабливості:

- 1) вимірник туристичної привабливості (сфера 1) – вага 0,6;
- 2) вимірник привабливості для інвесторів (сфера 2) – вага 0,4.

Для характеристики туристичної привабливості використано чотири показники: природні та культурні надбання, стан і охорона природного середовища, а також туристичні суб'єкти та установи. Показники, що характеризують сферу привабливості для інвесторів, – це інфраструктура послуг, технічна інфраструктура, людські ресурси та фінанси району. Детальну характеристику модифікованих показників, використаних для окрес-

Таблиця 3

Кількість нічліжних пропозицій у Івано-Франківській області

Показник	Івано-Франківська область		У т. ч. у районах, визнаних як:	
	Кількість	«зразкові»	«проблемні»	
Об'єкти колективного проживання, у т. ч. нічліжні місця	225 11761	142 8742	19 540	
Об'єкти індивідуального проживання, у т. ч.:				
– юридичні особи;	80	45	8	
– фізичні особи – підприємці	145	97	11	
Нічліжні місця в об'єктах індивідуального проживання:				
– готелі та аналогічні засоби розміщування;	8063	5603	410	
– спеціалізовані засоби розміщування	3698	2997	130	

Джерело: власне опрацювання на основі статистичних даних.

Таблиця 4

Показники, що характеризують розвиток туристичної функції у вибраних районах на фоні Івано-Франківської області

Показник	Івано-Франківська область		У т. ч. у районах, визнаних як:	
	Вартість	Позиція на фоні держави	«зразкові»	«проблемні»
Показник Шарвата (<i>Charvata</i>)	0,83	12	8,11	0,11
Показник Шнайдера (<i>Schneidera</i>)	177,98	7	1457,64	17,13
Показник Деферта (<i>Deferta</i>)	17,7	6	52,7	1,68
Показник наданих нічлігів	0,82	11	255,65	12,45
Вартість обрахованого синтетичного показника по відношенню до середньої для держави/області = 1	1,001	7	5,96	0,12

Джерело: власні розрахунки на основі статистичних даних за 2013 р.

лення умов розвитку туризму в даних районах разом із їхньою вагою, представлено в *табл. 5*.

Загальне значення синтетичного показника є середнім значенням синтетичних показників для двох виокремлених сфер: туристичної привабливості та інвестиційної привабливості. Значення синтетичних показників із урахуванням категорій досліджуваних районів представлено в *табл. 6*.

Проведений аналіз показав диференціацію районів високого і низького рівнів розвитку туристичної функції. Різниця між двома кінцевими середніми значеннями

показників, що окреслюють умови для розвитку туризму, виявилися статистично значимим на рівні $p = 0,05$, ($|t| = 2,17$ при кількості ступеня свободи $df = 10$). Значення показники свідчить про суттєво вищу (на близько 0,17 бала) туристичну привабливість районів, які входять в кластер «зразковий», по відношенню до районів, окреслених назвою «проблемні». Значення коефіцієнта кореляції Пірсона вказує на високу залежність між змінними, що характеризують чинники «туристичні суб'єкти та установи» ($r = 0,7849$), «фінанси району» ($r = 0,6236$), а також «природні переваги» ($r = 0,4169$) (*табл. 7*).

Таблиця 5

Модифіковані показники, використані для окреслення умов розвитку туризму

Показник	Вага		
СФЕРА I. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ			0,6
Розділ 1. Природні переваги		0,5	
а) частка лісів від площі району	0,45		
б) частка вод від площі району	0,1		
в) частка лук і пасовищ від площі району	0,1		
г) частка території під охоронною зоною	0,35		
Розділ 2. Культурні переваги		0,15	
а) пам'ятки архітектури	0,5		
б) туристичні переваги (музеї)	0,5		
Розділ 3. Стан і охорона природного середовища		0,1	
а) емісія пилових і газових забруднень в тис. тонн на км ²	0,50		
б) стоки, м ³ /км ²	0,25		
в) стоки, що вимагають очищення, м ³ /км ²	0,25		
Розділ 4. Туристичні суб'єкти і установи		0,25	
а) туристичні маршрути	0,35		
б) лижні підйомники	0,35		
в) суб'єкти, що надають гастрономічні послуги на км ²	0,15		
г) суб'єкти, що надають послуги у сфері туристичного посередництва	0,15		
СФЕРА II. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ			0,4
Розділ 5. Інфраструктура послуг		0,25	
а) кількість пунктів роздрібної торгівлі на 1000 жителів	0,35		
б) кількість бензозаправок на 1000 жителів	0,25		
в) аптеки на 1000 жителів	0,25		
г) суб'єкти, що надають послуги у сфері охорони здоров'я	0,15		
Розділ 6. Технічна інфраструктура		0,15	
а) довжина водопровідної мережі, км/1000 жителів	0,3		
б) довжина водопровідної мережі, км/км ²	0,2		
в) довжина каналізаційної мережі, км/1000 жителів	0,3		
г) довжина каналізаційної мережі, км/км ²	0,2		
Розділ 7. Людські ресурси		0,3	
а) частка людей, що досягли продуктивного віку	0,5		
б) густота населення	0,3		
в) рівень безробіття	0,2		
Розділ 8. Фінанси району		0,3	
а) загальні доходи на 1000 жителів	0,3		
б) капітальні інвестицій	0,7		

Значення синтетичних показників, що окреслюють умови розвитку туризму у даних районах

№	Назва	Загальне значення показника	У т. ч. райони з рівнем розвитку туристичної функції	
			низьким	високим
1	Туристична привабливість	0,4696	0,3300	0,6093
	природні переваги	0,4902	0,2964	0,6840
	культурні переваги	0,4534	0,4222	0,4845
	стан і охорона природного середовища	0,8442	0,8459	0,8424
	туристичні суб'єкти та установи	0,2884	0,1356	0,4413
2	Інвестиційна привабливість	0,5413	0,5332	0,5495
	інфраструктура послуг	0,5263	0,5004	0,5523
	технічна інфраструктура	0,3773	0,3433	0,4112
	людські ресурси	0,7541	0,8168	0,6915
	фінанси району	0,4230	0,3718	0,4743
3	ЗАГАЛЬНА ПРИВАБЛИВІСТЬ	0,4983	0,4113	0,5854

Джерело: власне дослідження.

Таблиця 7

Кореляція між значеннями синтетичних показників, що окреслюють загальну привабливість даних районів та рівнем розвитку туризму, що вимірюється значенням показника Шарвата (Charvata)

№	Назва	Значення показника кореляції
1	Туристична привабливість	0,4872
	природні переваги	0,4169
	культурні переваги	0,1069
	стан і охорона природного середовища	0,0130
	туристичні суб'єкти та установи	0,7849
2	Інвестиційна привабливість	0,1115
	інфраструктура послуг	0,0006
	технічна інфраструктура	0,0002
	людські ресурси	0,2212
	фінанси району	0,6236
3	ЗАГАЛЬНА ПРИВАБЛИВІСТЬ	0,5579

* Статистично суттєве при рівні суттєвості $\alpha \leq 0,05$.

Джерело: власне дослідження.

Значення коефіцієнта кореляції Пірсона вказує на статистично значиму залежність між туристичною привабливістю та розвитком туризму, що характеризуються чинником «туристичні суб'єкти та установи».

Графічну інтерпретація часткових показників для двох виокремлених сфер (простір загальної туристичної та інвестиційної привабливості) досліджуваних районів представлено на рис. 2.

У графічному трактуванні мірою валоризації є геометрична евклідова відстань, вирахована у двовимірному просторі, де вимірами простору є значення показників туристичної та інвестиційної привабливості. Пряма,

що виходить із початку системи координат і проходить через точку S , координатами якої є значення середніх арифметичних показників туристичної та інвестиційної привабливості усіх районів, визначає дві основні площини. У площині, що знаходиться нижче прямої, розміщені райони, які характеризуються релятивною перевагою туристичної привабливості над інвестиційною. Серед 12 вибраних для досліджень районів у цій категорії є 4 одиниці, що репрезентують райони з високим рівнем розвитку туристичної функції. Інші 8, у тому числі майже всі райони з низьким рівнем розвитку туристичної функції, знаходяться вище прямої, що означає релятивну перевагу інвестиційної привабливості по відношенню до туристичною.

Залежно від відстані від точки S координатами якої є значення показників туристичної та інвестиційної привабливості районів, виділено три дуги з радіусами рівними відповідно $(0,5S; S$ і $1,5S)$, що визначають чотири класи привабливості простору **A** – низьку, **B** – середню, **C** – високу, **D** – дуже високу. Як впливає з графічної презентації, жодний із досліджуваних районів не був віднесений до класу **A** та **D**, а тільки 5 (райони м. Яремче, Долинський, Косівський, Галицький та Тисменицький) належить до категорії з високою потенційною привабливістю простору до виконання туристичної функції. Переважна більшість одиниць із низьким рівнем розвитку туристичної функції (75%) відображає загально середню привабливість у контексті розвитку туризму, натомість два райони з низьким рівнем розвитку туристичної функції зараховано до групи **C**, визнаної за простір із високою привабливістю умов, що впливають на розвиток туризму, а один район з високим рівнем (Верховинський) – до групи **B**.

ВИСНОВКИ

З погляду на велику участь у структурі чинників, що детермінують туристичну та інвестиційну привабливість рис антропогенного характеру, приналежність до груп нижчого рівня загальної привабливості не обмеж-

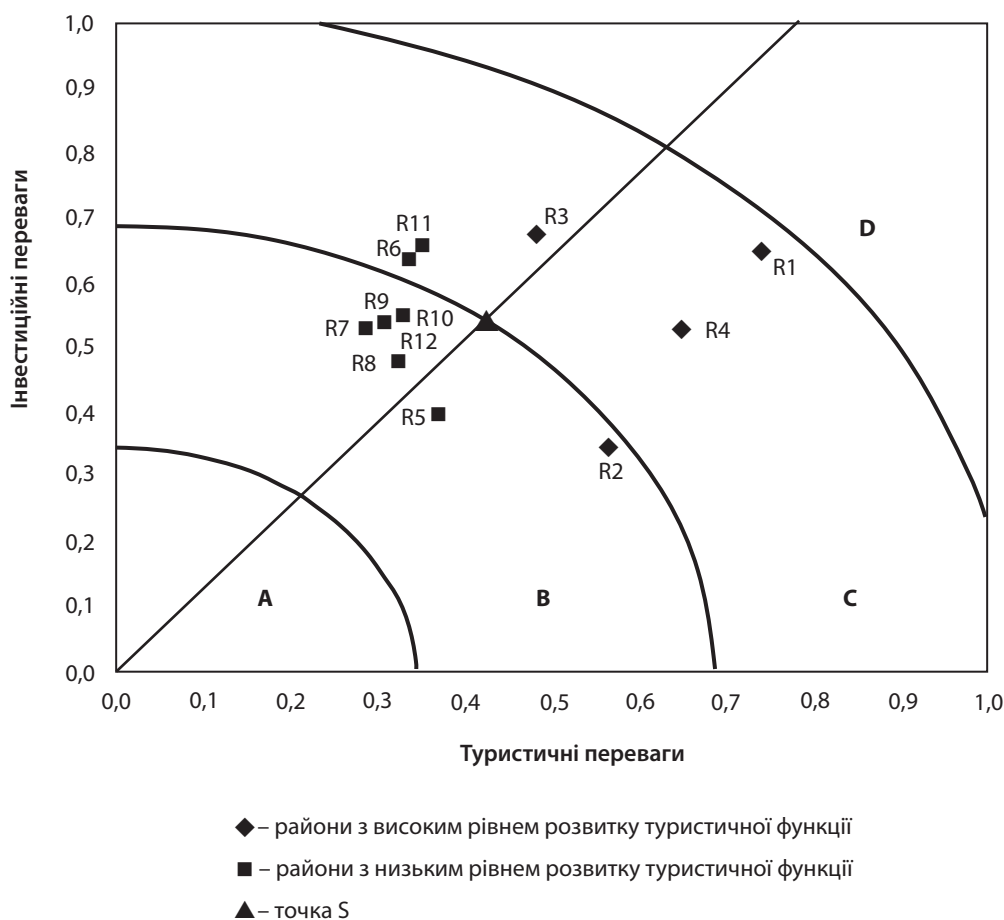

Рис. 2. Простір загальної привабливості районів з високим і низьким рівнем розвитку туристичної функції

ує можливості розвитку туристичної функції у майбутньому, а тільки становить ілюстрацію наявного стану. Це створює можливості подальшого розвитку туризму в досліджуваних одиницях, спрямованого у випадку районів із низьким рівнем розвитку туризму в першу чергу на піднесення туристичної привабливості (зокрема розвиток культурних переваг, туристичних суб'єктів та установ). У районах із високим рівнем розвитку туристичної функції вказано передусім на дії, що відносяться до якісного виміру, зокрема у сфері перспективного піднесення інвестиційної привабливості. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Golemski G. Investment decision in the early stages of the tourism area life cycle / G. Golemski, L. Nawrot, M. Olszewski, P. Zmyslony // *Tourism : Original Scientific Paper.* – 2010. – Vol. 58, № 4. – P. 361 – 377.

2. Гурова Д. Д. Проблеми розвитку туризму в Україні: шляхи їх вирішення / Д. Д. Гу-рова // *Географія і сучасність.* – 2010. – Вип. 24. – С. 209 – 215.

3. Смаль І. В. Глобальний і регіональний вектори розвитку туризму / І. В. Смаль // *Географія в інформаційному суспільстві : збірник наукових праць,* 2008. – Т. IV. – С. 139 – 141.

4. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух ; [передмова В. М. Литвина]. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.

5. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т. І. Ткаченко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.

6. Школа І. М. Розвиток туристичного бізнесу регіону : монографія / І. М. Школа, Т. М. Ореховська, О. П. Корольчук, В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги – XXI, 2007. – 291 с.

REFERENCES

Golemski, G. et al. "Investment decision in the early stages of the tourism area life cycle". *Tourism : Original Scientific Paper*, vol. 58, no. 4 (2010): 361-377.

Hurova, D. D. "Problemy rozvytku turyzmu v Ukraini: shliakhy ikh vyryshennia" [Problems of development of tourism in Ukraine: solutions]. *Heohrafiia i suchasnist*, no. 24 (2010): 209-215.

Smal, I. V. "Hlobalnyi i rehionalnyi vektory rozvytku turyzmu" [Global and regional tourism development vectors]. *Heohrafiia i informatsiinomu suspilstvi*, vol. IV (2008): 139-141.

Smolii, V. A., Fedorchenko, V. K., and Tsybukh, V. I. *Entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk z turyzmu* [Encyclopedic Dictionary Directory of tourism]. Kyiv: Slovo, 2006.

Shkola, I. M. *Rozvytok turystychnoho biznesu rehionu* [Development of Business tourism region]. Chernivtsi: Knyhy – XXI, 2007.

Tkachenko, T. I. *Stalyi rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu* [Sustainable Tourism Development: Theory, Methodology, business realities]. Kyiv: KNTEU, 2009.